

4, с. 127] твердження про те, що потрібно виокремити ключові параметри, які свідчать про рівень ефективності діяльності інжинірингових підприємств, а не концентрувати увагу на усіх таких індикаторах. Узагальнення поглядів теоретиків та практиків дає змогу ствердити, що оптимальною кількістю параметрів, які можна ефективно контролювати і котрі цілком повно здатні охарактеризувати те чи інше економічне явище, є не більше ніж 20. Більша їх кількість свідчить про використання принципу максималізму, а відтак це доволі часто стає причиною складності виявлення ключових із них. Дотримання суб'єктами інтегрального оцінювання діяльності інжинірингових підприємств принципу збалансованості індикаторів передбачає забезпечення не дублювання часткових показників, їхнє повне узгодження, однозначне трактування, чітке розуміння як стимуляторів чи дестимуляторів.

Принцип інформаційної доступності потребує від суб'єктів інтегрального оцінювання діяльності інжинірингових підприємств брати до уваги лише ту управлінську, статистичну, бухгалтерську та іншу інформацію, яка є доступною. Цей принцип потрібно враховувати також, коли формуються методи такого оцінювання, адже неврахування цього може стати причиною виконання чималого обсягу робіт з оцінювання, а як результат – зібрати необхідну інформацію буде неможливо. Пов'язаний із цим принципом є також принцип інформаційної достовірності, змістом якого є необхідність використання під час інтегрального оцінювання діяльності інжинірингових підприємств лише достовірної інформації. Саме це – одна з основних передумов одержання достовірних висновків за результатами такого оцінювання.

Змістом принципу декомпозиції під час інтегрального оцінювання діяльності інжинірингових підприємств є необхідність врахування не лише розрахованого значення інтегрального показника під час прийняття управлінських рішень, але й часткових індикаторів, на основі яких формується інтегральний. Це дасть змогу охопити усі аналізовані сфери діяльності, що підлягали оцінюванню. Окрім того, варто під час здійснення цього процесу дотримуватись і принципу партисипативності, який передбачає залучення до процесу інтегрального оцінювання діяльності інжинірингових підприємств працівників усіх ланок управління (як керуючої, так і керованої системи), а також інших необхідних суб'єктів.

Згідно з принципом своєчасності, інтегральне оцінювання діяльності інжинірингових підприємств повинно здійснюватись лише тоді, коли можна здійснити цей процес своєчасно і у визначені терміни представити зацікавленим суб'єктам конкретні результати оцінювання. Дотримання принципу обґрунтованості вибору індикаторів потребує, щоби кожен із показників інтегрального оцінювання мав чітко виражене призначення та був критерієм необхідного інформування. А змістом принципу пріоритетності вибору індикаторів є усвідомлення суб'єктами такого оцінювання місця і ролі кожного показника у цьому процесі. За потреби, серед цих індикаторів можна виокремити більш та менш важливі шляхом введення коефіцієнтів вагомості.

Висновки і перспективи подальших досліджень. Внаслідок проведеного дослідження виокремлено, систематизовано та надано змістовну характеристику принципам інтегрального оцінювання діяльності інжиніринго-

вих підприємств, до яких зараховано принципи науковості, комплексності, економічності, економії часу, компетентності, цілеспрямованості, адаптивності, відповідальності, обмеження кількості параметрів, збалансованості індикаторів, інформаційної доступності, інформаційної достовірності, декомпозиції, партисипативності, своєчасності, обґрунтованості та пріоритетності вибору індикаторів. Перспективами подальших розвідок за проблематикою повинно бути розроблення методу інтегрального оцінювання діяльності інжинірингових підприємств з урахуванням виокремлених принципів.

Література

1. Жежуха В.Й. Принципи оцінювання рівня інноваційності технологічних процесів машинобудівних підприємств / В.Й. Жежуха // Економічний простір : зб. наук. праць. – Дніпропетровськ : Вид-во ПДАБА, 2010. – № 33. – С. 221-230.
2. Каплан Роберт С. Сбалансированная система показателей. От стратегии к действию : пер. с англ. / Роберт С. Каплан, Дэвид П. Нортон. – М. : ЗАО "Олимп-Бизнес", 2003. – 304 с.
3. Костирко Л.А. Діагностика потенціалу фінансово-економічної стійкості підприємства : монографія / Л.А. Костирко. – Вид. 2-ге, [перероб. та доп.]. – Харків : Вид-во "Фактор", 2008. – 336 с.
4. Мельник О.Г. Системи діагностики діяльності машинобудівних підприємств : монографія / О.Г. Мельник. – Львів : Вид-во НУ "Львівська політехніка", 2010. – 344 с.
5. Словник іншомовних слів. [Електронний ресурс]. – Доступний з <http://www.rozum.org.ua/index.php?a=term&d=18&t=27691>.

Городиская Н.А. Принципы интегральной оценки деятельности инжиниринговых предприятий

Выделены, систематизированы и характеризованы принципы интегральной оценки деятельности инжиниринговых предприятий, которые являются исходными принципами этого процесса, а их соблюдение будет залогом получения достоверных выводов по результатам такой оценки и принятия соответствующих управленческих решений.

Ключевые слова: инжиниринг, интегральная оценка, оценка, показатели, принципы.

Gorodyska N.A. Principles of integrated assessment of engineering companies.

In this article the principles of integral evaluation of engineering firms specifically mentioned, described and systematized. They are the original principles of this process, and their compliance will be key to obtaining accurate conclusions of this assessment and appropriate management decisions.

Keywords: engineering, integrated assessment, evaluation, indicators, principles.

УДК 658.6:339.136.1

Доц. Т.А. Городня, канд. екон. наук;
магістрант В.В. Бенч – Львівська КА

ІННОВАЦІЙНІ ЧИННИКИ ФОРМУВАННЯ КОНКУРЕНТНИХ ПЕРЕВАГ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ

Розглянуто формування конкурентних переваг діяльності підприємства на основі організаційно-функціональних інновацій. Визначено ступінь стійкості конкурентних переваг підприємства.

Ключові слова: конкурентоспроможність підприємства, конкурентні переваги, інформаційне забезпечення, конкурентне середовище.

Вступ. Стійкий економічний розвиток будь-якої країни неможливий без усвідомленого використання суб'єктами господарювання інноваційних чинників, які в сучасному світі стали основним джерелом формування конкурентних переваг. Визначальна роль інноваційних чинників у забезпеченні стійкості, гнучкості та конкурентоспроможності учасників ринкових відносин давно стала загальноновизнаною, що було підтверджено у різних моделях економічного зростання, де поряд із традиційними виробничими факторами фігурує інноваційний чинник, поступово займаючи домінуючі позиції в структурі джерел зростання.

Актуальність дослідження визначена потребою досягнення конкурентних переваг українськими підприємствами на національному і зарубіжних ринках. Забезпечення конкурентних позицій можливе лише за умови ефективного використання інноваційних ресурсів, економіки знань, впровадження сучасних наукомістких технологій, розроблення якісно нової продукції, створення інновацій. Ці обставини потребують науково обґрунтованих підходів до оцінювання, формування, розвитку та ефективності використання інноваційного потенціалу.

Питання аналізу, формування та використання інноваційного потенціалу з метою забезпечення конкурентних переваг підприємств та організацій досліджено у роботах вітчизняних та зарубіжних науковців, зокрема: І. Анософфа, П. Друкера, М. Портера, Б. Санто, Й. Шумпетера, В. Александрової, О. Алімова, С. Бая, Є. Галушко, А. Гальчинського, В. Гесця, Н. Гончарової, А. Гриньова, О. Дьоміна, Г. Доброва, Г. Жица, П. Завліна, С. Ільєнкової, С. Ілляшенка, О. Кузьміна, Є. Лапіна, І. Лукінова, В. Медінського, Л. Мельника, Ю. Морозова, Л. Нейкової, І. Отенко, П. Перерви, В. Соловйова, А. Трофілової, Р. Фатхутдінова, Л. Федулової, Н. Чухрай, С. Юшина, А. Яковлєва та ін.

Постановка завдання. Метою дослідження є визначення ступеня впливу інноваційних чинників на забезпечення конкурентних переваг діяльності підприємства в сучасних умовах господарювання.

Результати дослідження. Багато науковців, що досліджують конкурентні переваги; перевагу підприємства над конкурентами вбачають у високій компетентності фірми в певній галузі, у наявності в фірми більшої кількості благ, ніж у конкурентів, можливості реалізації дешевшої продукції, пропонуванні високоякісних продуктів із набором необхідних послуг, у застосуванні маркетингу, кращому сервісі, ширшому асортименті продукції, порівняно з конкуруючими фірмами [3], у вищому рівні продуктивності праці та кваліфікації виробничого, технічного, комерційного персоналу, якості й технічному рівні вироблених товарів, управлінській майстерності, стратегічному мисленні на різних рівнях управління, що відображаються в економічному зростанні [1], в наданні споживачам більших вигод, виправданих високими цінами [4], в ексклюзивній цінності [5].

У літературних джерелах [2, 5] виділяють такі основні сфери конкурентних переваг:

- організаційно-інноваційні переваги, які охоплюють рівень мобільності фірми, її розміри, набутий досвід діяльності, ефективність менеджменту;

- функціонально-інноваційні переваги охоплюють показники функціональних служб фірми – імідж фірми, розмір і кількість цільових ринків, переваги сервісної політики, знання конкурентів, впровадження передової технології, ефективність виробництва, висока кваліфікація персоналу.

Тобто нині вектор конкурентних переваг повинен відповідати таким ознакам: економічній, кадровій та інтелектуальній мобільності персоналу; швидкості виникнення наукових нововведень і вчасне їх впровадження у виробництво.

У світі відбувається принципова переоцінка ролі "людського фактора", оскільки сучасне економічне зростання пов'язане з масовим новаторством на всіх репродуктивних стадіях, коли носієм новаторських ідей виступає людина, а джерелом інновацій є знання – розкриття творчих здібностей, інтелект, знання та досвід стають у сучасних умовах основними конкурентними перевагами. Рівень освіти та професійної кваліфікації не лише визначає здатність до створення інноваційної продукції і підвищення продуктивності праці, а й детермінує його роль в ієрархічній глобальній виробничій системі. Тобто інноваційні конкурентні переваги формуються як результат функціонування системи соціально й економічно виправданих інструментів і важелів дії на суб'єктів інтелектуальної діяльності.

Варто зазначити, що конкурентна перевага, яка базується на зниженні життєвого рівня населення, тобто на дешевій робочій силі, не може бути прийнятною. Багаторічне зниження заробітної плати, ускладнене неплатежами та прихованим і реальним безробіттям, значним відхиленням валютного курсу від паритету купівельної спроможності, призводить до зведення споживчого попиту, подальшої розбалансованості економіки, соціального напруження у суспільстві. Надзвичайно низький рівень заробітної плати не забезпечує відтворення робочої сили в нашій країні, призводить до зниження рівня загальної і професійної підготовки кадрів, перешкоджає створенню інноваційних розробок, які мають відповідати вимогам сучасної конкурентоспроможної економіки, тобто бути творчими та ініціативними [6]. Залежно від того, якими знаннями володіє підприємство, вони втілюються в тих або інших інноваціях, нововведеннях, які реалізуються у відповідних технологіях, котрих не мають конкуренти.

Ці технології формують конкурентні переваги і за відповідних стратегій забезпечують успіх у конкурентній боротьбі. Водночас, та або інша стратегія потребує технологій, що заснована на відповідних результатах НДДКР, а останні визначають знання, якими необхідно володіти. Потрібно також підкреслити, що в умовах глобалізації та нівелювання економічних бар'єрів для вільного переміщення потоків інформації, капіталів, працівників важливим чинником досягнення конкурентних переваг є здатність виробників залучити та втримати талановитих працівників. Отже, в ринкових умовах господарювання основним елементом глобальної конкуренції є не боротьба за розширення ринків збуту та залучення інвестицій, а суперництво за можливість використання інтелектуального потенціалу та ноу-хау. Тобто домінуючою тенденцією економічного розвитку в сучасних умовах є інтелектуалізація факторів економічного розвитку, що дає змогу створювати унікальні конкурентні переваги на довготривалу перспективу.

На сьогодні в інноваційній сфері України спостерігаються згортання процесів раціоналізації та винахідництва; зменшення кількості іноземного патентування; зниження темпів впровадження у виробництво науково-технологічних розробок; нерозвиненість внутрішнього ринку об'єктів промислової власності; низька питома вага досліджень і розробок у загальній сумі інноваційних витрат на підприємствах тощо. Низький рівень захисту інтелектуальної власності та ліцензування технологій, недоступність венчурного капіталу для нових проектів і кредитів для розвитку підприємництва, політика уряду й національне бізнес-середовище перешкоджають реалізації інноваційного потенціалу. За цим показником Україна посідає у світовому рейтингу 99 місце. Також недостатніми є витрати підприємств на дослідження та розвиток інновацій – 82 місце. Разом із тим в інноваційній сфері Україна має також одну конкурентну перевагу – це потреба й можливості для впровадження інновацій, за якими вона посідає 45 місце з 125 країн світу [6].

Виробники, досягнувши конкурентних переваг, можуть утримувати їх лише за допомогою постійного вдосконалення, оскільки практично будь-яке досягнення можна повторити – конкуренти відразу ж і обов'язково обійдуть будь-якого виробника, який припинить вдосконалення і впровадження інновацій. Тобто пріоритетним для забезпечення економічного розвитку є наявність, використання та утримання протягом тривалого періоду стійких інноваційних конкурентних переваг, які мають характерні риси: цінність для споживачів, особливість чи унікальність, складність для дублювання конкурентами тощо. Ступінь стійкості конкурентної переваги обумовлюється джерелами конкурентної переваги і можливостями їх постійного вдосконалення та розширення на основі продукування інноваційних ідей. За ступенем стійкості можна виділити конкурентні переваги з низьким, середнім і високим ступенем стійкості.

Конкурентні переваги з низьким ступенем стійкості можуть бути легко досягнуті чи скопійовані конкурентами (на основі використання дешевої робочої сили, забезпечення широким спектром сировинних ресурсів тощо) і не гарантують стабільного положення на ринку та утримання стійких конкурентних позицій, оскільки джерела цих переваг зазвичай мають зовнішній характер, і будь-яка істотна зміна навколишнього середовища може призвести до їх зникнення. До конкурентних переваг із середнім ступенем стійкості належать утримувані тривалий час конкурентні переваги, які є наслідком цілеспрямованої діяльності виробників, та зазвичай пов'язані зі значними витратами і важко піддаються копіюванню (сучасна патентована технологія, спеціалізовані програми підвищення кваліфікації персоналу).

Конкурентні переваги з високим ступенем стійкості зумовлені володінням інноваційними технологіями, патентами, ноу-хау, унікальними компетенціями працівників тощо, та й забезпечують можливість тривалого збереження досягнутих конкурентних позицій і захист упродовж тривалого часу.

Висновки. У ринкових умовах господарювання формування конкурентних переваг підприємства відбувається не внаслідок цінових переваг, а на основі втілення результатів інтелектуальних розробок у всі сфери економі-

ки. Ступінь стійкості конкурентних переваг зростає лише завдяки переходу від використання наявних факторів виробництва до переваг, заснованих на інтелектуальному потенціалі та інноваціях.

Література

1. Азоев Г.Л. Конкурентные преимущества фирмы / Г.Л. Азоев, А.П. Челенков. – М. : ОАО "Типография "НОВОСТИ", 2000. – 256 с.
2. Балабанова Л.В. Управление конкурентоспособностью предприятий на основе маркетинга : монография / Л.В. Балабанова, А.В. Кривченко – Донецк : Изд-во ДонГУЭТ им. М. Туган-Барановского, 2004. – 147 с.
3. Голубков Е.П. Маркетинговые исследования: теория, методология и практика / Е.П. Голубков. – М. : Изд-во "Финпресс", 1998. – 416 с.
2. Жаліло Я.А. Конкурентоспроможність економіки України в умовах глобалізації / Я.А. Жаліло, Я.Б. Базилук, Я.В. Белінська та ін. / за ред. Я.А. Жаліло. – К. : Вид-во НІС, 2005. – 388 с.
3. Косенков Р.А. Иновационные модели экономики (теория, методы и сферы применения) / Р.А. Косенков. – Волгоград : Изд-во Волг. ГТУ, 2000. – 352 с.
4. Котлер Ф. Основы маркетинга : учебн. пособ. / Ф. Котлер : пер. с англ. – Изд. 2-ое, [перераб. и доп.]. – К.-М.-СПб. : Изд. Дом "Вильямс", 1998. – 1056 с.
5. Куденко Н.В. Стратегический маркетинг : навч. посібн. / Н.В. Куденко. – К. : Вид-во КНЕУ, 2005. – 152 с.
6. Малицкий Б.А. Превращение науки и технологии в ключевой фактор исторического развития / Б.А. Малицкий // Наукоедение : журнал. – 2005. – № 2. – С. 41-45.
7. Портер М. Международная конкуренция / М. Портер. – М. : Междунар. отношения, 1993. – С. 219.

Городня Т.А., Бенч В.В. Инновационные факторы формирования конкурентных преимуществ деятельности предприятий

Рассмотрено формирование конкурентных преимуществ деятельности предприятия на основе организационно-функциональных инноваций. Определена степень стойкости конкурентных преимуществ предприятия.

Ключевые слова: конкурентоспособность предприятия, конкурентные преимущества, информационное обеспечение, конкурентная среда.

Gorodnya T.A., Bench V.V. the Innovative factors of forming of competitive edges of activity of enterprises

The formation of competitive advantages of enterprise activity on the basis of organizational and functional innovation is considered. A stability level of enterprise competitive advantage is defined.

Keywords: enterprise competitiveness, competitive advantage, information providing, competitive environment.

УДК 339.[100+477]

Доц. Н.М. Заярна, канд. екон. наук;
студ. С.М. Олексин – Львівська КА

ЧЛЕНСТВО УКРАЇНИ У СВІТОВІЙ ОРГАНІЗАЦІЇ ТОРГІВЛІ: ПЕРЕВАГИ ТА НЕДОЛІКИ

Представлено оцінку динамічних зміни розвитку торгівлі внаслідок вступу України до Світової організації торгівлі. Виявлено основні переваги та недоліки цієї співпраці. Встановлено, що на національному рівні теоретичні аспекти трансформуються в прагматичні потенційні можливості та проблеми, які визначають стратегію переговорного процесу щодо приєднання та конкретні заходи уряду протягом підготовчого та перехідного періодів.